

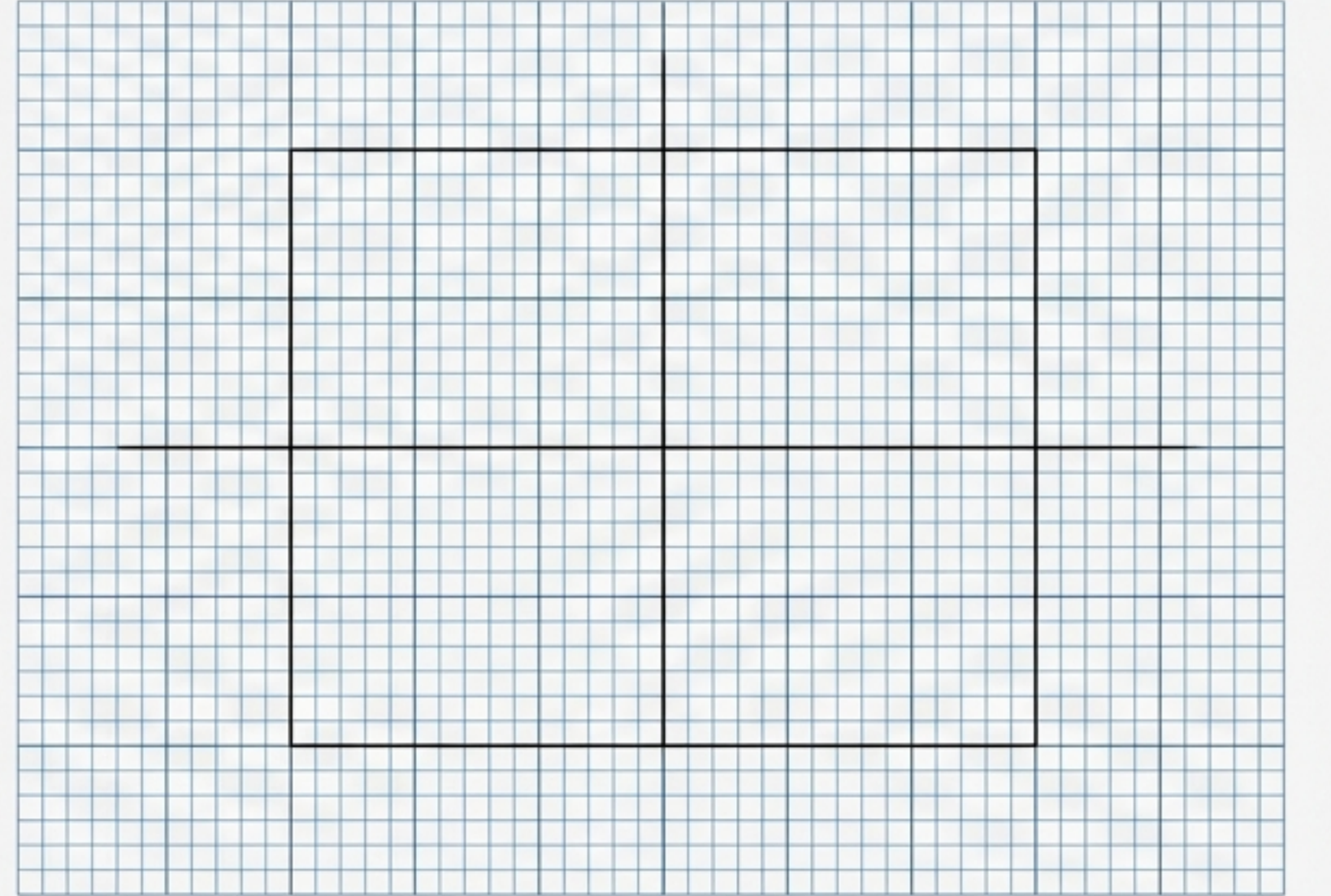
વિદ્યુતપ્રવાહ અને તંત્રની અસરો

ધોરણ 7 વિજ્ઞાન - પ્રકરણ 10

આપણને નકશાની જરૂર કેમ છે?

તમારો હાથ કેટલો સ્થિર રહે છે?

શું આપણે આ વિદ્યુત પરિપથ સરળતાથી દોરી શકીએ?

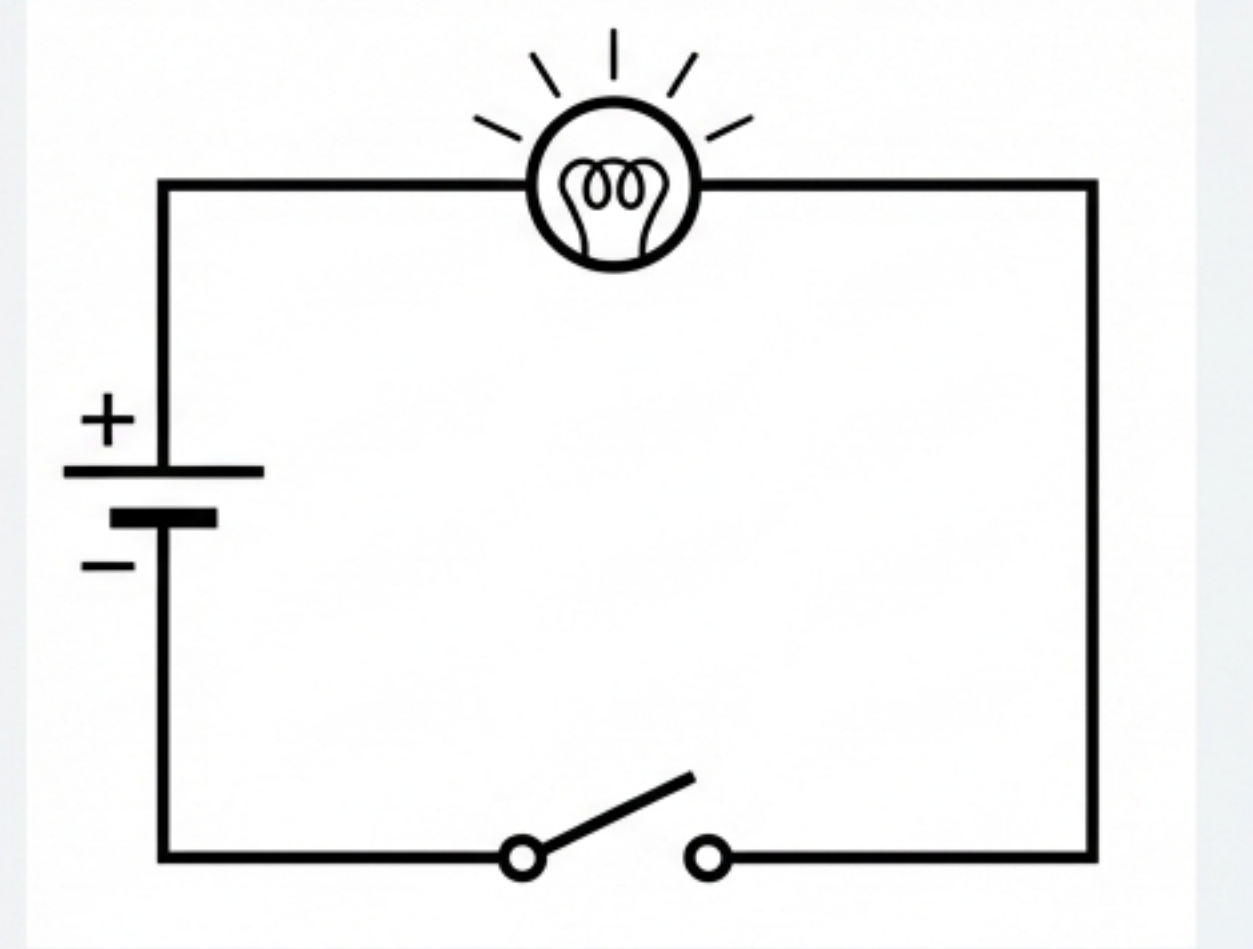
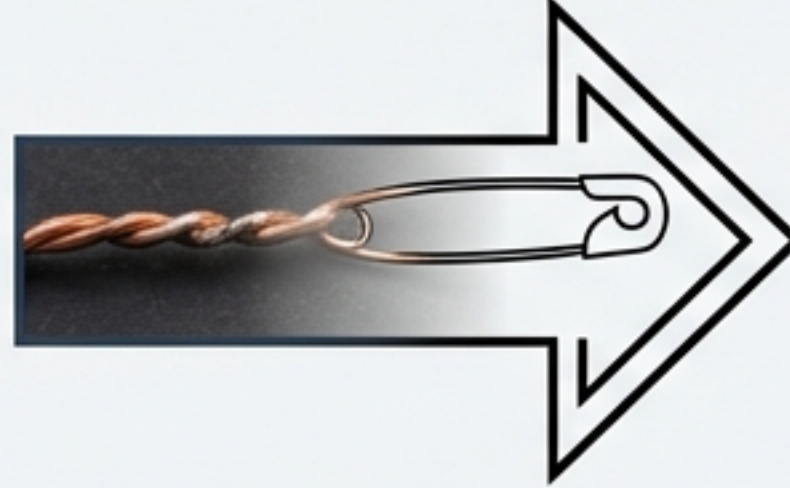
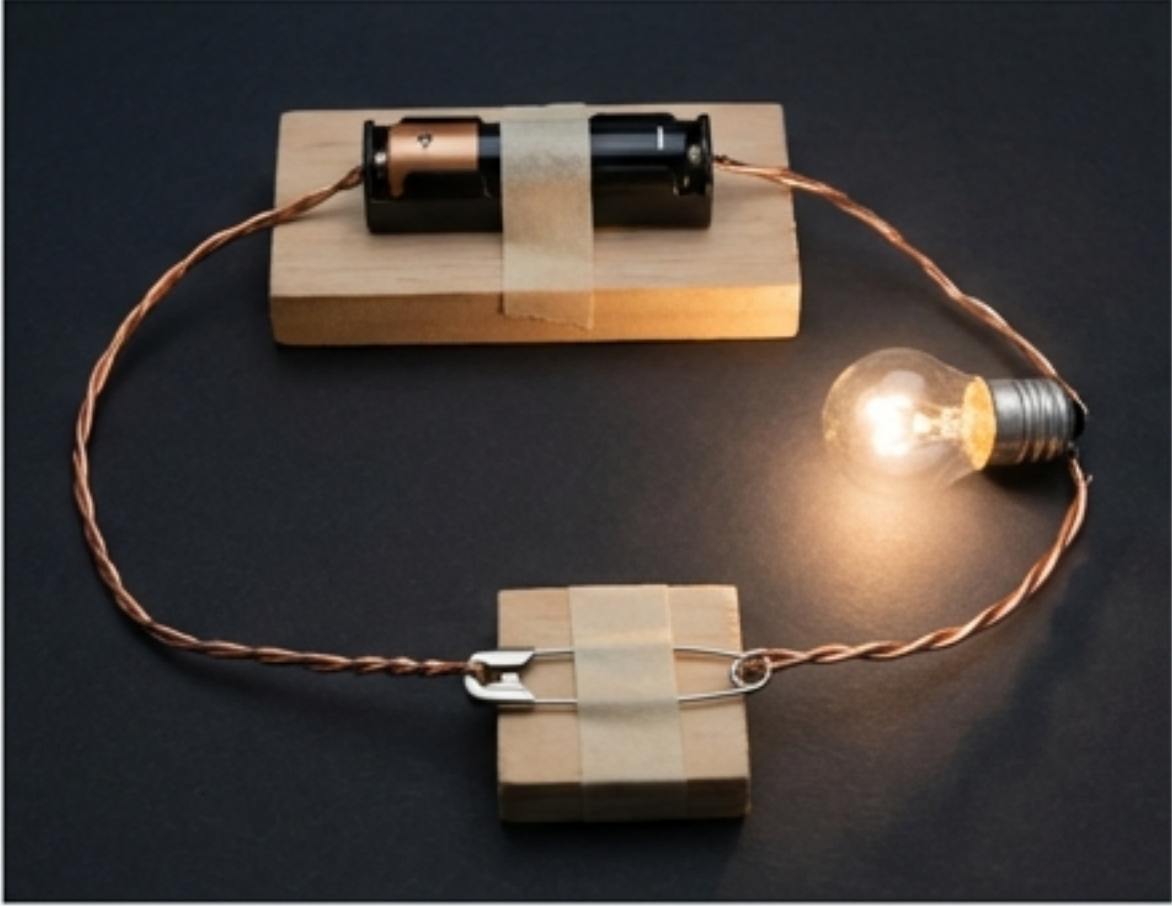

વિદ્યુત ઘટકોની સંજ્ઞાઓ

ઘટકનું નામ	વાસ્તવિક વસ્તુ	વૈજ્ઞાનિક સંજ્ઞા
વિદ્યુતકોષ		
વિદ્યુતબલ્બ		
વિદ્યુતકળ જોડાણમાં 'ON'		
વિદ્યુતકળ ખુલ્લી 'OFF'		
બેટરી		
જોડાણતાર		

નોંધ: વિદ્યુતકોષની સંજ્ઞામાં લાંબી રેખા ધન ધ્રુવ (+) અને ટૂંકી જાડી રેખા ઋણ ધ્રુવ (-) દર્શાવે છે.

વાસ્તવિકતાથી રેખાકૃતિ સુધી

વિદ્યુત રેખાકૃતિ: સંજ્ઞાઓની મદદ વડે વિદ્યુત પરિપથની રેખાકૃતિ દોરવી ઘણી જ સરળ બને છે.

બેટરી બનાવવી: ઘન અને ઋણાનું જોડાણ

એક કરતાં વધારે વિદ્યુતકોષના જોડાણને બેટરી કહે છે.

Torch

Transistor Radio

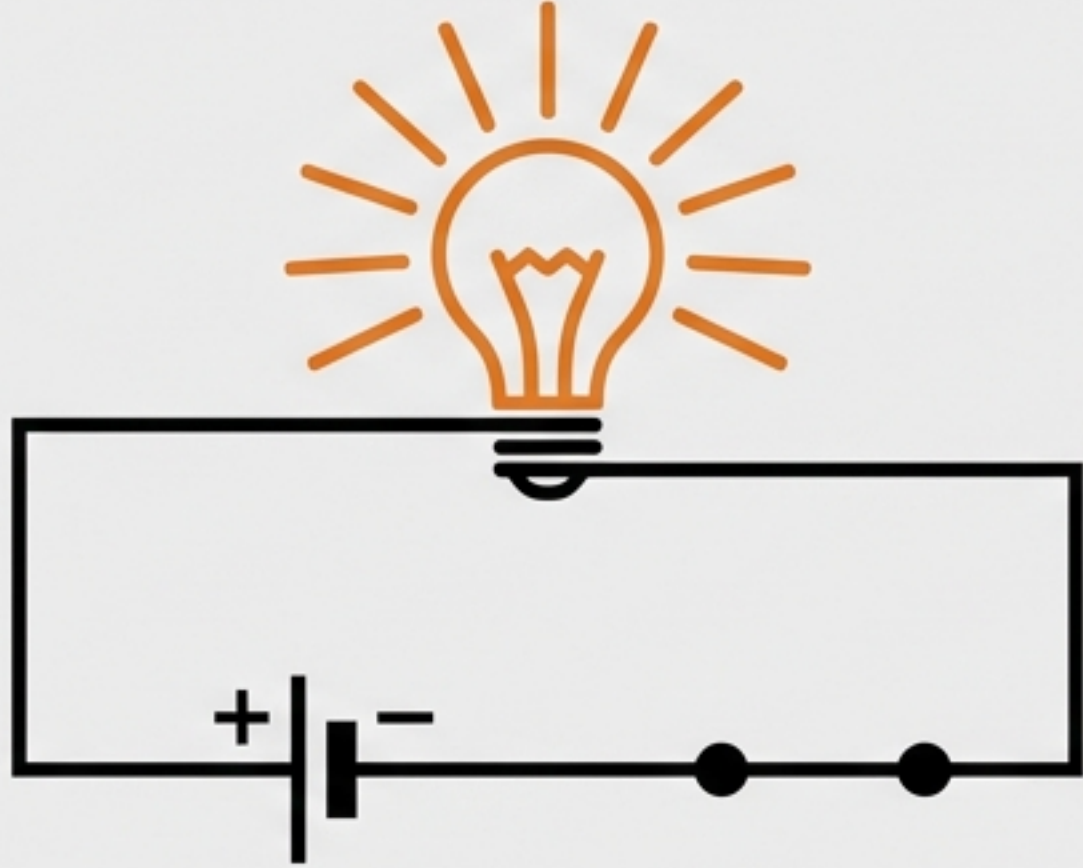
Toy Car

TV Remote Control

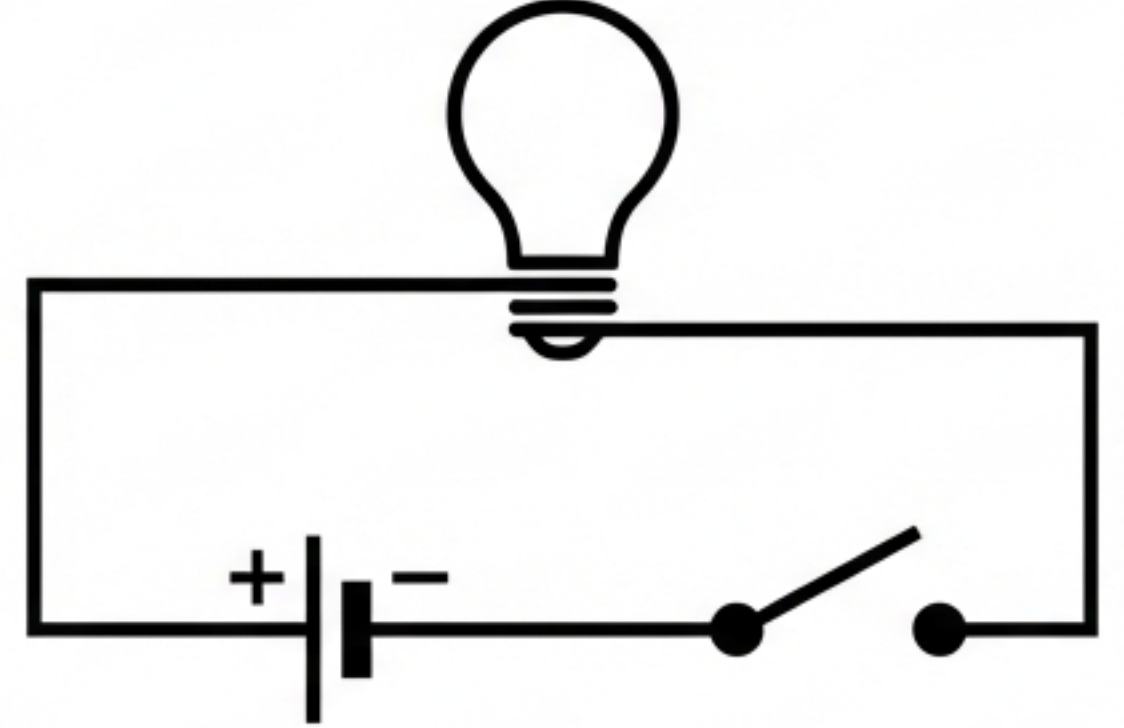
સ્વીચ: ઓન અને ઓફનું તર્ક

ON (Closed Circuit)

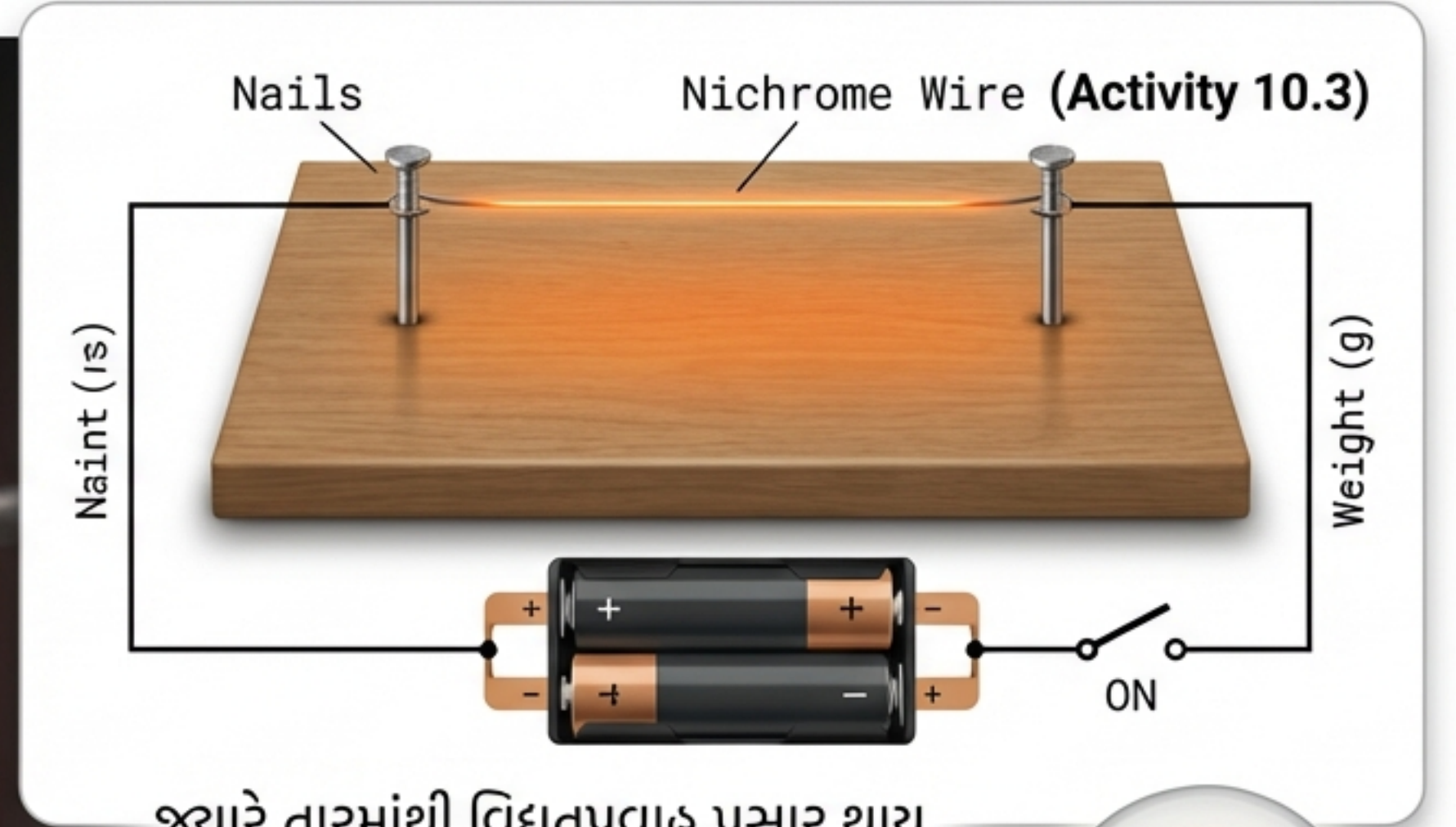
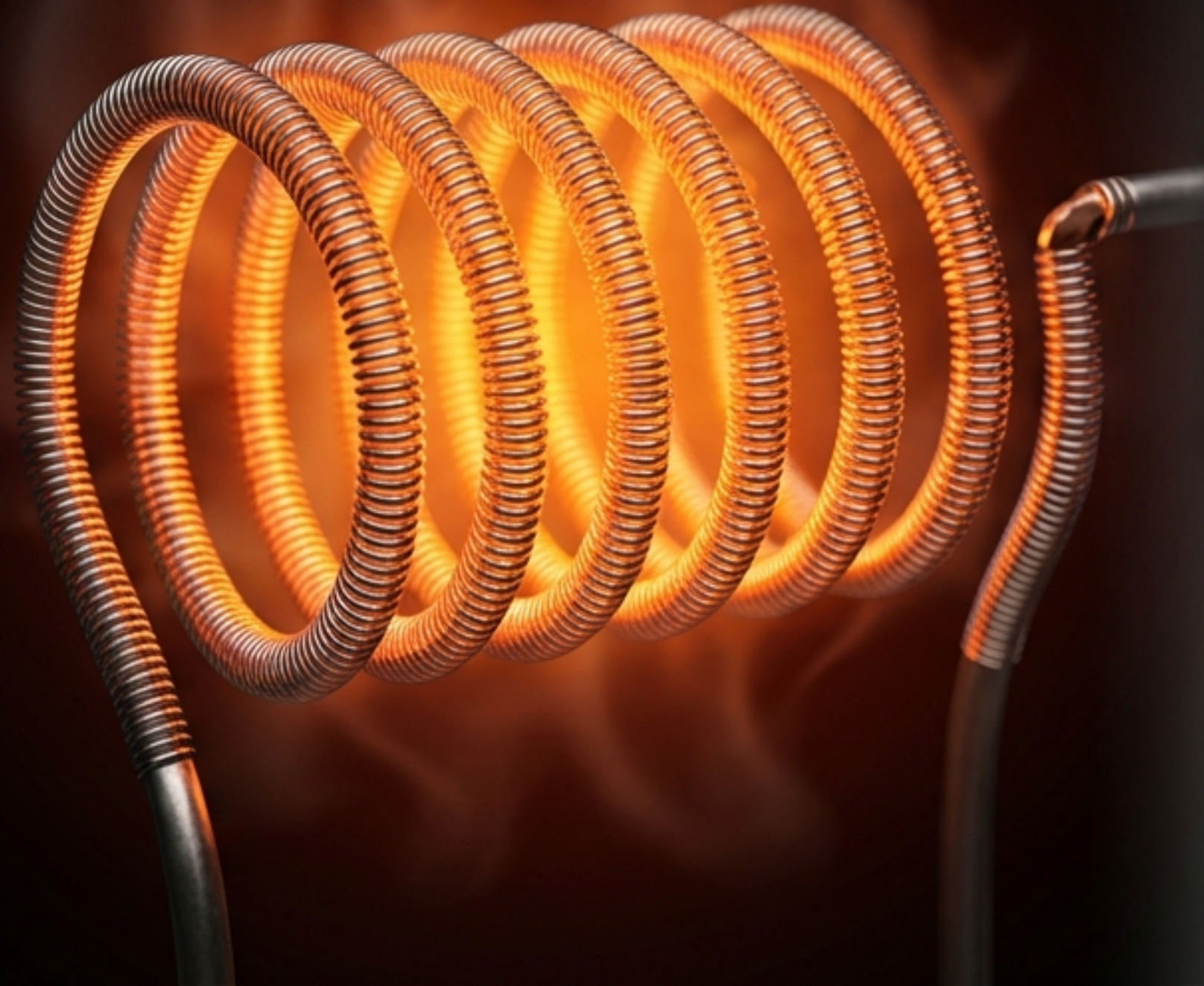
વિદ્યુત પરિપથ પૂર્ણ થાય છે
અને વિદ્યુતપ્રવાહ વહે છે.

OFF (Open Circuit)

પરિપથ અપૂર્ણ હોય છે અને
કોઈ પ્રવાહ વહેતો નથી.

વિદ્યુતપ્રવાહની ઉષ્મીય અસર

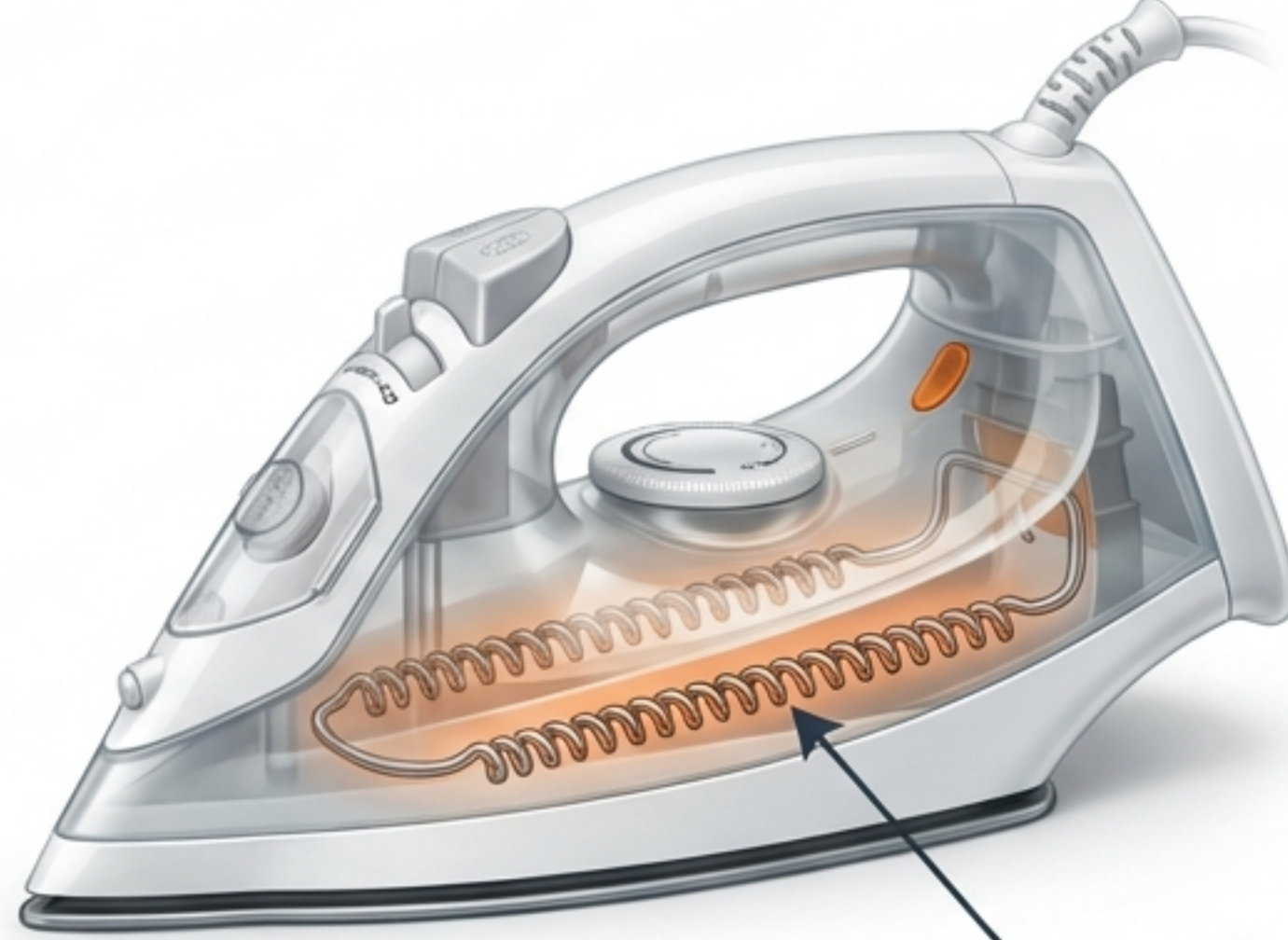

જ્યારે તારમાંથી વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર થાય છે, ત્યારે તે ગરમ થાય છે.

Filament (ફિલામેન્ટ): બલ્બની અંદર રહેલા પાતળા તારને ફિલામેન્ટ કહે છે.

ગરમીનો ઉપયોગ: વ્યવહારિક સાધનો

Element (એલિમેન્ટ)

આ ઉપકરણો તારનું ગૂંચળું ધરાવે છે,
જેને એલિમેન્ટ કહે છે.

પ્રકાશ વિરુદ્ધ ગરમી: ઊર્જાનો બચાવ

Roboto Mono
Incandescent Bulb
(વધુ ગરમી = વ્યય)

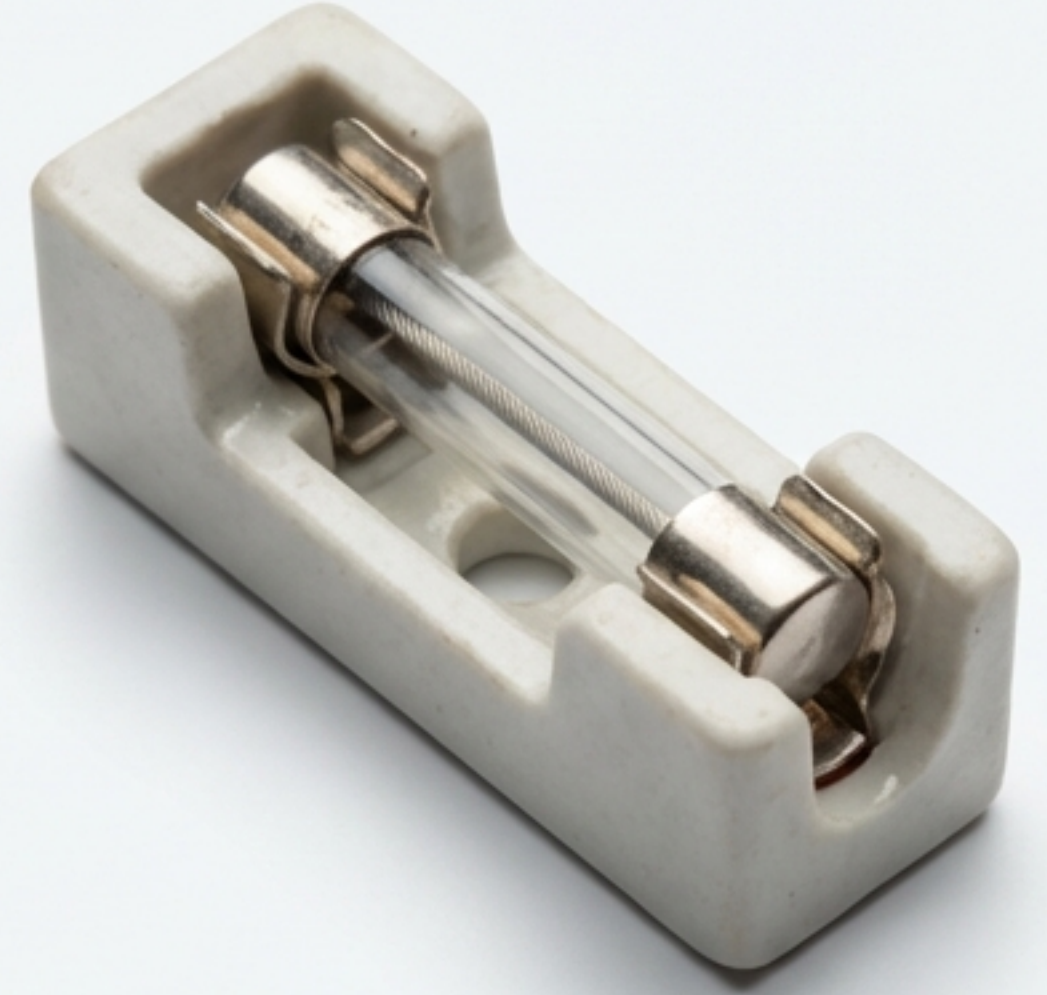
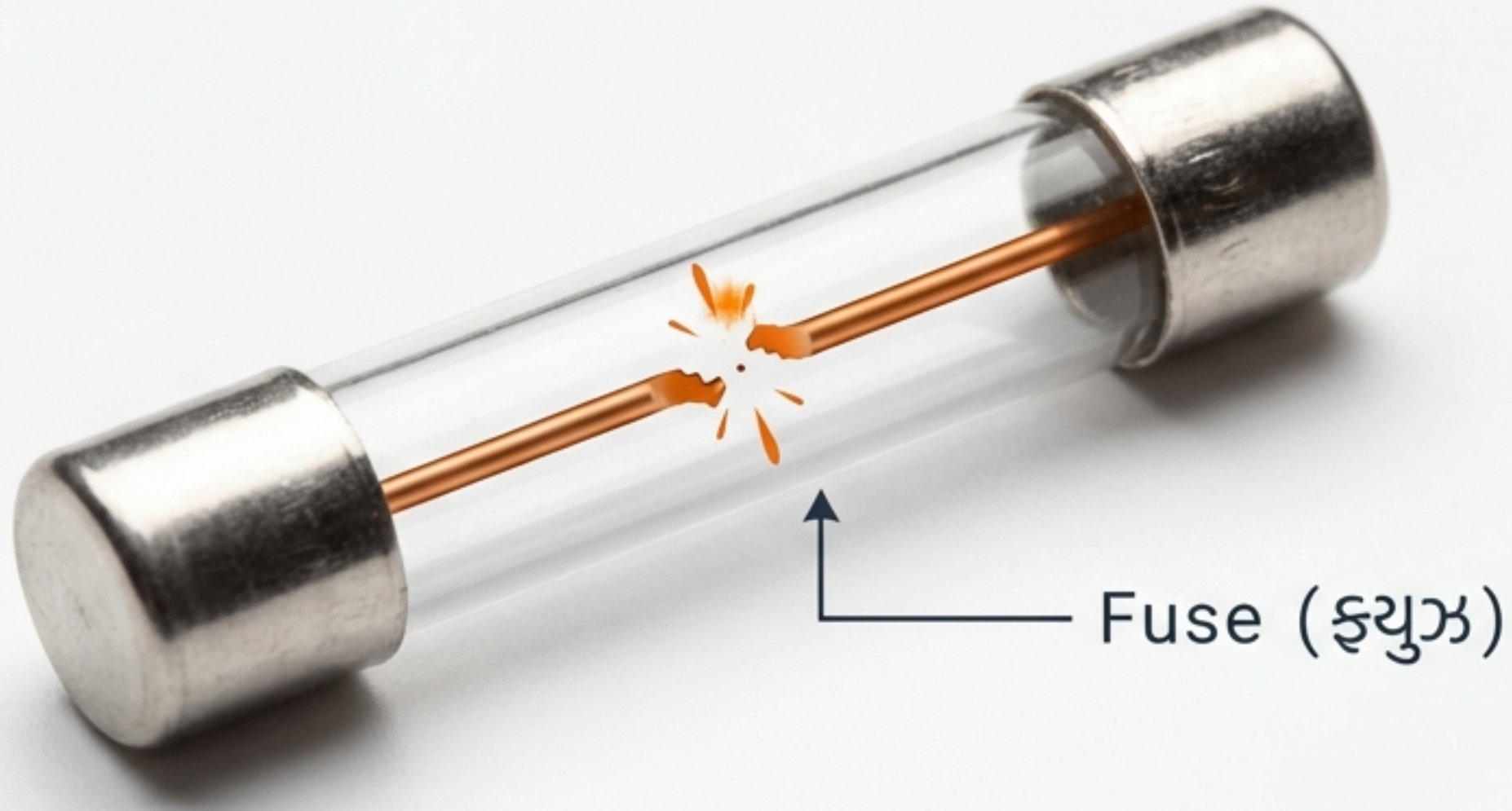

CFL & LED Bulbs
(વધુ કાર્યક્ષમ = બચત)

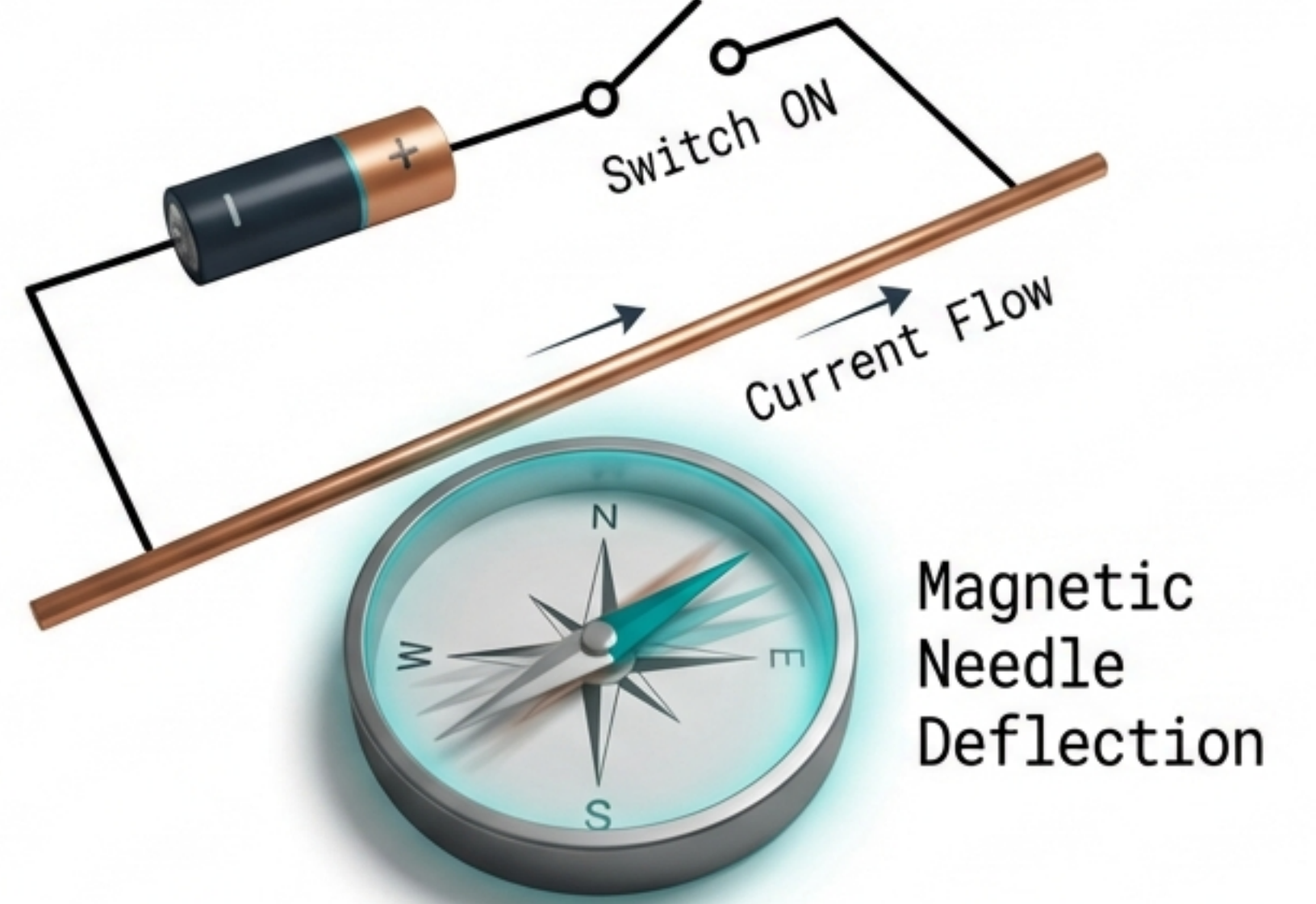
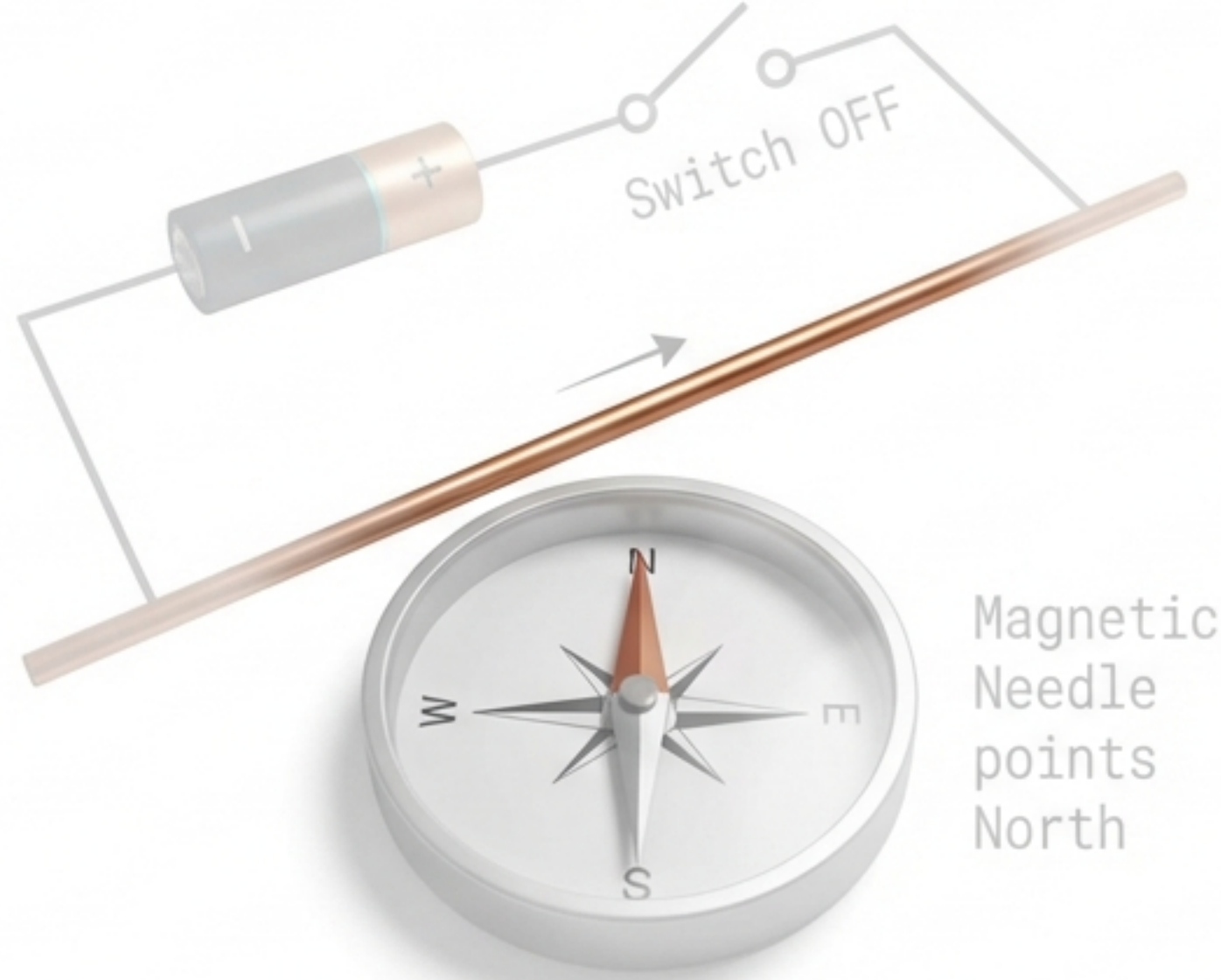
Noto Sans Gujarati
હંમેશા ISI માર્કાવાળા ઉપકરણો વાપરો.

સુરક્ષા કવચ: વિદ્યુત ફ્યુઝ

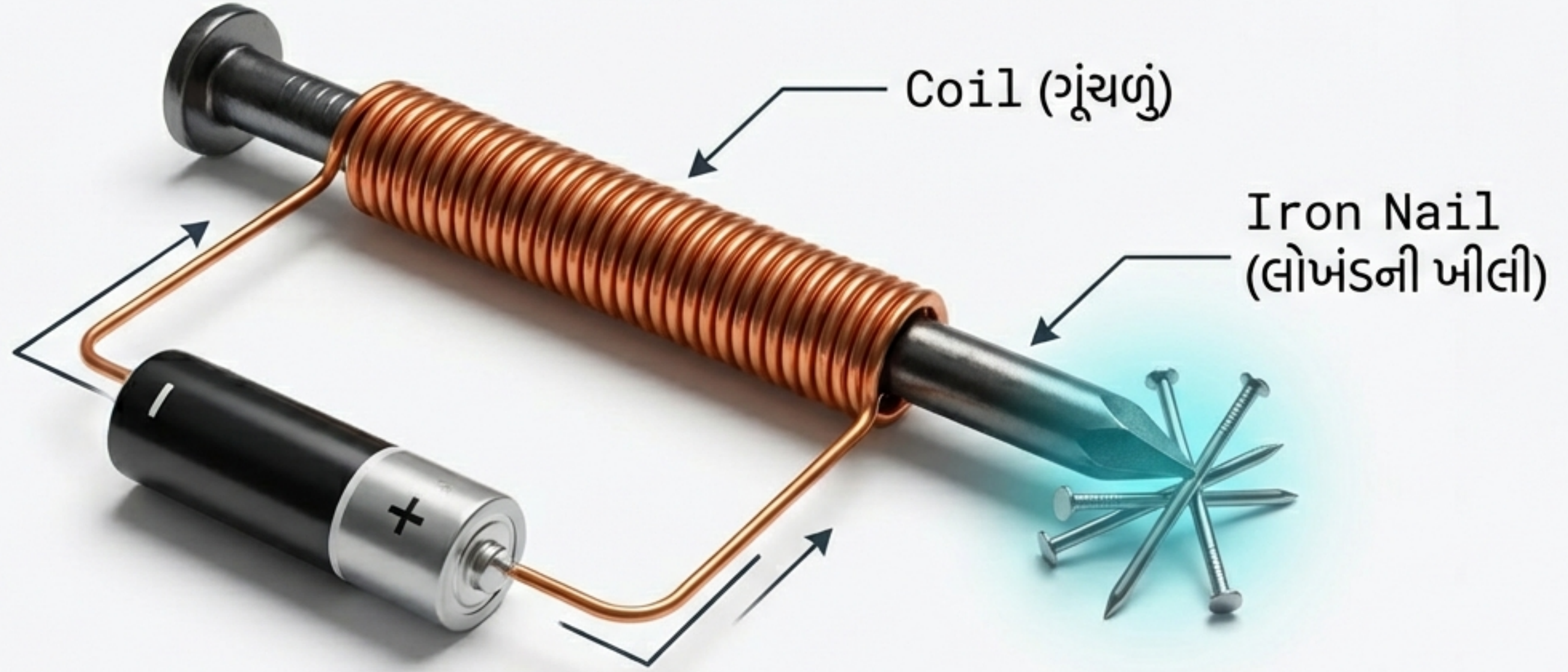
Fuse (ફ્યુઝ): ખાસ પ્રકારના દ્રવ્યમાંથી એવા તાર બનાવવામાં આવે છે, જે મોટો વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર થતાં તરત જ પીગળીને તૂટી જાય છે.

વિદ્યુતપ્રવાહની ચુંબકીય અસર

હાન કિશ્ચિયન ઓર્સ્ટેડ: જ્યારે તારમાંથી વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર થાય છે, ત્યારે તે ચુંબક તરીકે વર્તે છે.

વિદ્યુત ચુંબક

વિદ્યુતપ્રવાહ ચાલુ હોય ત્યારે જ ચુંબકત્વ રહે છે.

વિશાળ શક્તિ: ઔદ્યોગિક ઉપયોગ

ડોક્ટરો આખમાંથી લોખંડની રજકણ દૂર કરવા નાના વિદ્યુત ચુંબકનો ઉપયોગ કરે છે.

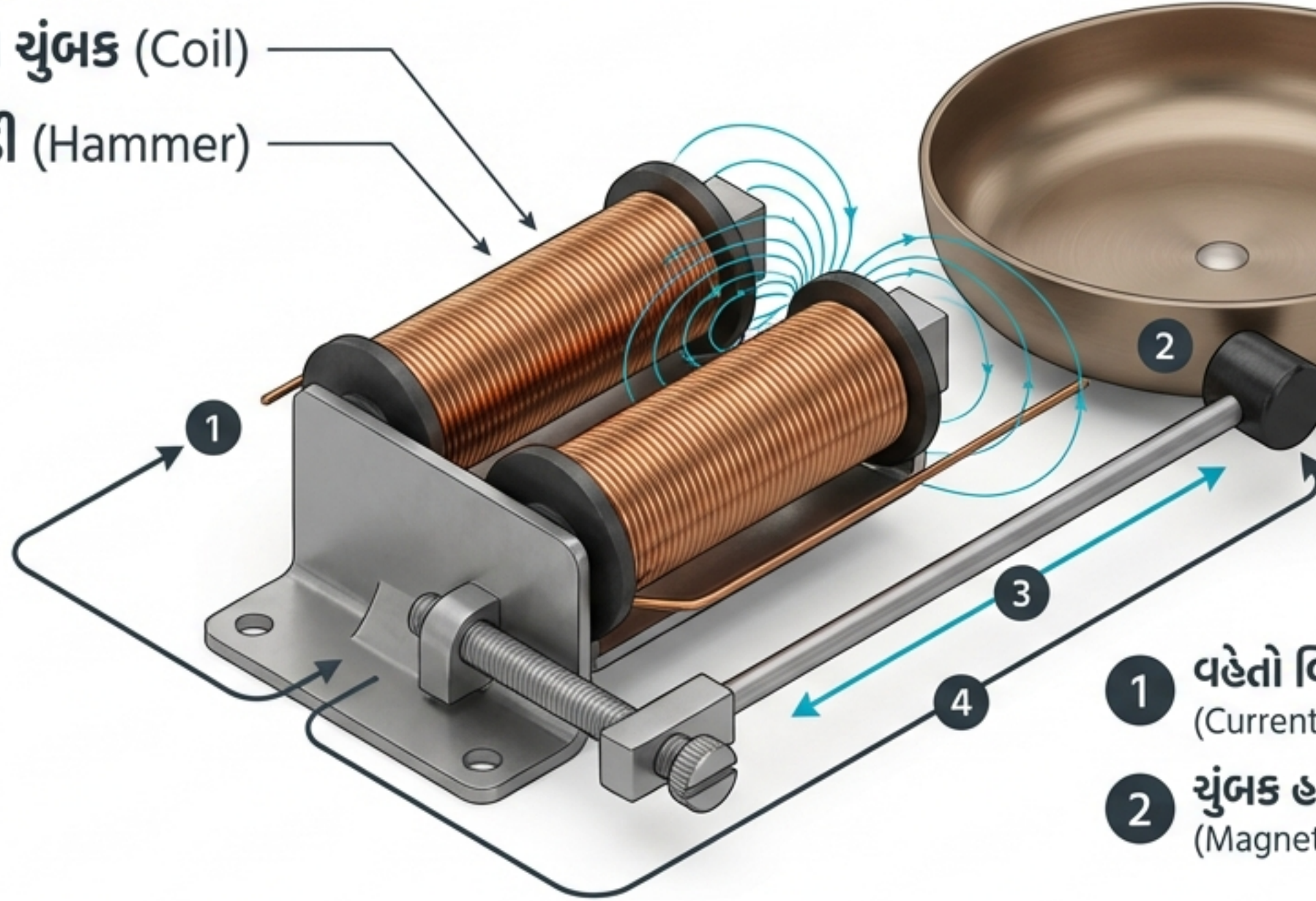
Roboto Mono
Industrial Electromagnet
(વિદ્યુત ચુંબક)

આ બધું કેવી રીતે કામ કરે છે? વિદ્યુત ઘંટડી

1. વિદ્યુત ચુંબક (Coil)
2. હથોડી (Hammer)

3. કટોરી (Gong)

4. સ્ક્રૂ (Contact Screw)

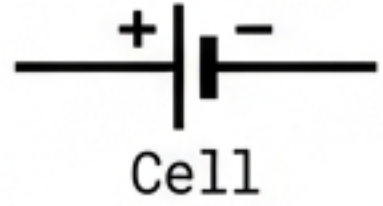

- 1 વહેતો વિદ્યુતપ્રવાહ
(Current Flows)
- 2 ચુંબક હથોડી ખેંચે છે
(Magnet Pulls Hammer)

- 1 સ્ક્રૂ
(Magnetic Cyan)
- 3 પરિપથ ભંગાણ
(Circuit Breaks)
- 4 હથોડી પાછી ફરે છે
(Hammer Returns)

સારાંશ

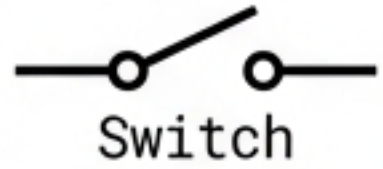
સંજ્ઞાઓ

Cell

Battery

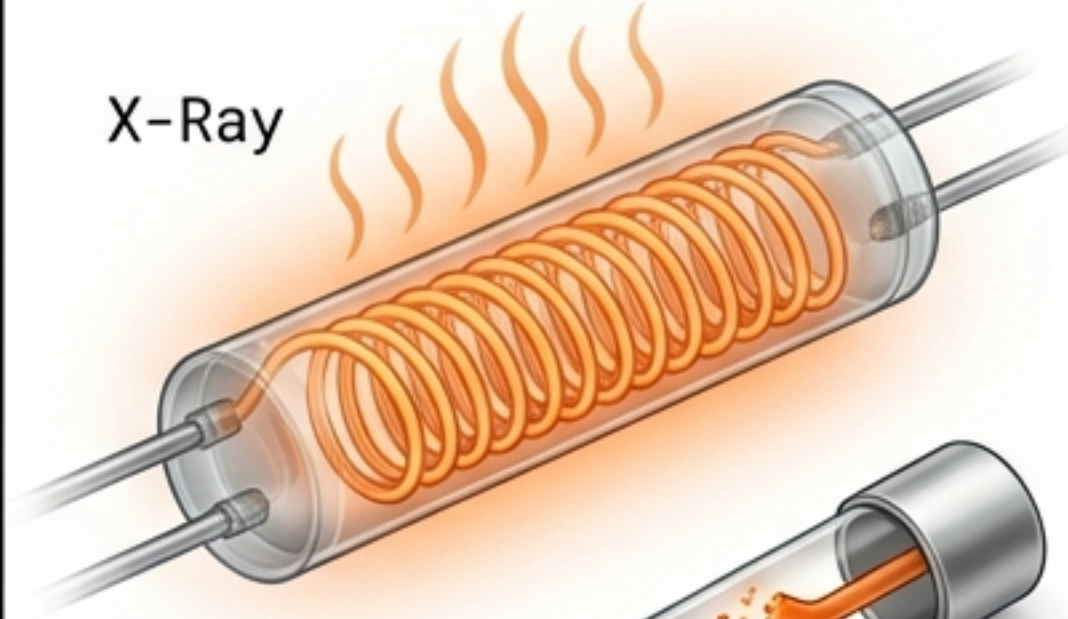

Switch

Bulb

ઉષ્મીય અસર

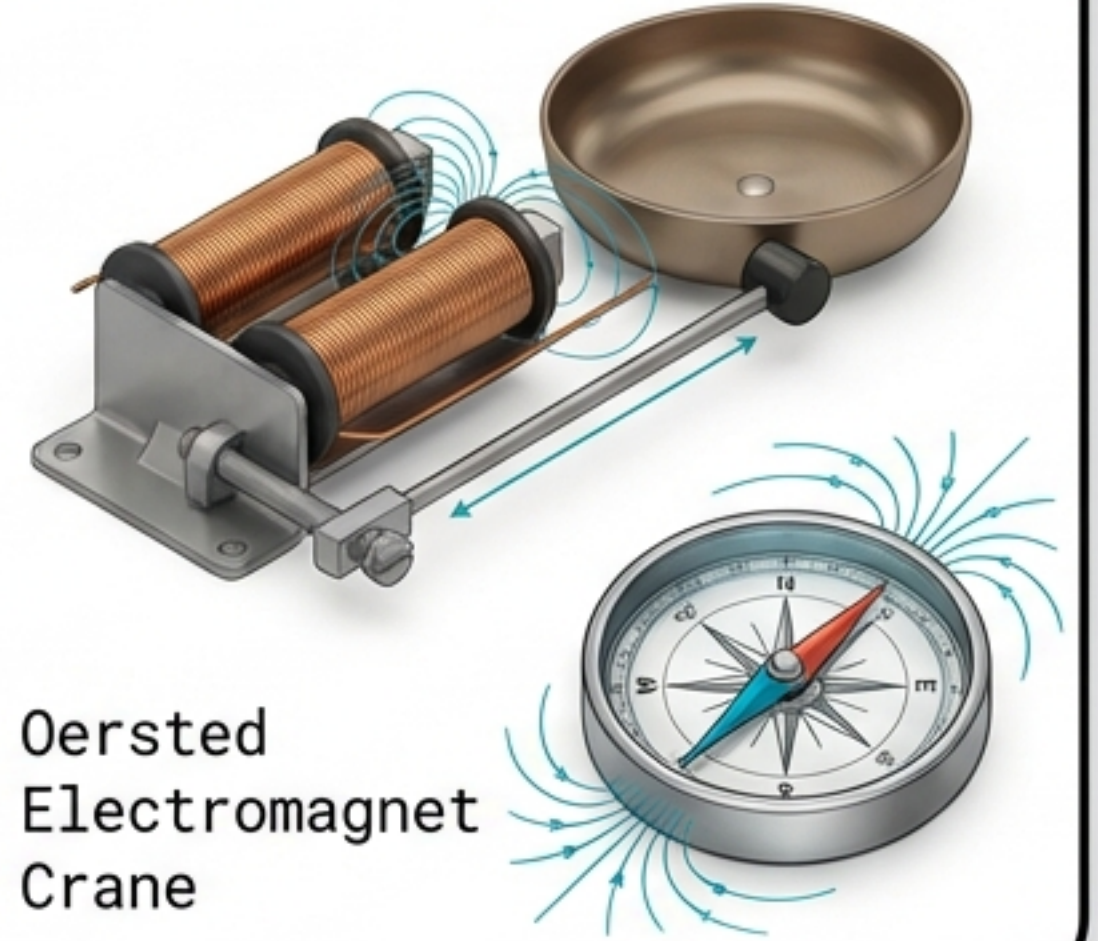

X-Ray

Filament
Element
Fuse

ચુંબકીય અસર

Oersted
Electromagnet
Crane

વિદ્યુત: એક ઉપયોગી પણ સાવચેતી માંગી લેતી ઉર્જા.